

HARAKATLAR STRATEGIYASIDAN - TARAQQIYOT STRATEGIYASI SARI

Turayev Xayrullo Erkin o'g'li - Termiz davlat pedagogika universiteti magistranti
xayrulloturayev0723@gmail.com

Ilmiy raxbari: TerDPI

Tarix kafedrası v.b.dotsenti Boboyeva Sitora Ro'zimaxmatovna
sitorboboyeva@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekistonda 2017-2021-yillarda amalga oshirilgan **Harakatlar strategiyasidan** 2022-2026-yillarga mo'ljallangan **Yangi O'zbekistonning Taraqqiyot strategiyasiga** o'tish jarayonining siyosiy-huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy va ma'naviy-ma'rifiy mazmuni tahlil qilinadi. Tadqiqotda strategik boshqaruv, davlat va jamiyat munosabatlari, inson qadri, mahalla instituti, iqtisodiy modernizatsiya, kambag'allikni qisqartirish, raqamli boshqaruv va fuqarolik jamiyati kabi yo'nalishlar o'zaro bog'liq holda yoritiladi. Maqolada Harakatlar strategiyasi islohotlarning dastlabki institutsional asosini yaratgani, Taraqqiyot strategiyasi esa ushbu jarayonni yangi sifat bosqichiga olib chiqqani asoslanadi. O'zbekiston sharoitida strategiyalar uzviyligi davlat siyosatining izchilligi, xalq bilan muloqotning tizimlashuvi, huquqiy demokratik davlat va kuchli fuqarolik jamiyatini shakllantirish bilan bevosita bog'liq ekani ko'rsatib beriladi.

Kalit so'zlar: Harakatlar strategiyasi, Taraqqiyot strategiyasi, Yangi O'zbekiston, inson qadri, strategik boshqaruv, fuqarolik jamiyati, mahalla, iqtisodiy modernizatsiya, ijtimoiy himoya, islohotlar uzviyligi.

KIRISH

O'zbekiston taraqqiyotining so'nggi yillari davlat boshqaruvi, iqtisodiyot, ijtimoiy siyosat, huquqiy tizim va ma'naviy hayotda chuqur o'zgarishlar davri sifatida baholanadi. Mazkur jarayonning nazariy va amaliy mohiyatini anglash uchun "**Harakatlar strategiyasidan - Taraqqiyot strategiyasi sari**" g'oyasiga oddiy siyosiy shior sifatida emas, balki davlatni modernizatsiya qilishning izchil modeli sifatida qarash lozim. Harakatlar strategiyasi 2017-2021-yillarda jamiyat hayotining asosiy sohalarida tub burilish yasagan bo'lsa, Taraqqiyot strategiyasi ushbu islohotlarni inson manfaatlari,

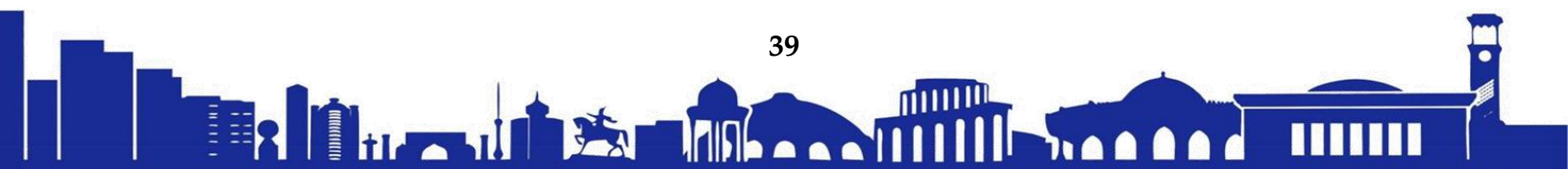
mahalla darajasidagi boshqaruv, ochiq davlat, ijtimoiy adolat va raqobatbardosh iqtisodiyot mezonlari asosida chuqurlashtirishga qaratildi. Prezidentning 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-son Farmoni bilan 2017-2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasi tasdiqlangan, 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmon esa 2022-2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning Taraqqiyot strategiyasini belgilab berdi [1], [2].

Strategik rivojlanish tushunchasi mamlakatning uzoq muddatli maqsadlarini belgilash, mavjud resurslarni oqilona taqsimlash, jamiyat ehtiyojlarini tahlil qilish va davlat institutlari faoliyatini aniq natijaga yo‘naltirish bilan bog‘liq. Shu ma‘noda Harakatlar strategiyasi islohotlarning boshlang‘ich bosqichida jamiyatda to‘planib qolgan muammolarni ochiq tan olish, davlat organlarini xalq bilan muloqotga yo‘naltirish, sud-huquq tizimini takomillashtirish, iqtisodiyotni liberallashtirish, ijtimoiy sohani qo‘llab-quvvatlash hamda tashqi siyosatda ochiqlik tamoyilini mustahkamlashga xizmat qildi. Taraqqiyot strategiyasi esa ushbu yo‘nalishlarni yanada kengroq mazmunda davom ettirib, **“inson - jamiyat - davlat”** tamoyilini amaliy boshqaruv mezoniga aylantirishga intildi. Bu o‘zgarish davlat siyosatida maqsadni faqat iqtisodiy o‘shish bilan o‘lchamasdan, inson hayoti sifati, huquqiy kafolatlar, ta‘lim sifati, bandlik, kambag‘allikni qisqartirish va hududlar rivoji bilan baholash zarurligini ko‘rsatadi.

O‘zbekiston uchun strategik islohotlarning muhim jihati shundaki, ular yuqoridan pastga yo‘naltirilgan ma‘muriy topshiriqlar yig‘indisi sifatida emas, balki jamiyatning real ehtiyojlari, fuqarolar murojaatlari, hududiy muammolar va global rivojlanish talablariga javob sifatida shakllandi. Harakatlar strategiyasi davrida xalq qabulxonalari, virtual qabulxona, davlat xizmatlari markazlari, sud-huquq islohotlari, valyuta bozorining erkinlashtirilishi, tashqi savdo va qo‘shnichilik siyosatidagi yangilanishlar jamiyatda davlatga nisbatan ishonchni mustahkamlashga xizmat qildi. Taraqqiyot strategiyasi davrida esa bu yondashuv yanada chuqurlashib, mahalla, oila, yoshlar, ayollar, tadbirkorlar va ehtiyojmand qatlamlar bilan ishlashning manzilli tizimi kengaydi. Rasmiy hujjatlarda Taraqqiyot strategiyasini amalga oshirish har bir yil bo‘yicha davlat dasturlari qabul qilish orqali bosqichma-bosqich tashkil etilishi belgilangan [2].

ADABIYOTLAR TAHLILI

Mavzu bo‘yicha ilmiy qarashlarni tahlil qilishda o‘zbekistonlik tadqiqotchilar tomonidan ilgari surilgan **fuqarolik jamiyati, milliy davlatchilik, demokratik**

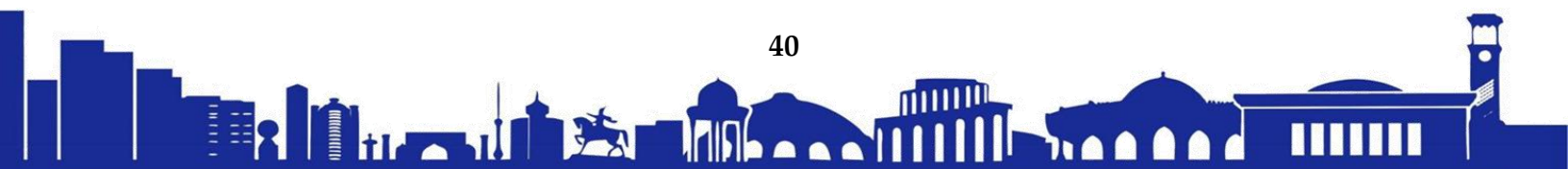

islohotlar, ma'naviy taraqqiyot, huquqiy davlat va ijtimoiy adolat haqidagi yondashuvlar muhim ahamiyatga ega. M. Qirg'izboyevning fuqarolik jamiyati genezisi va rivojlanishiga oid tadqiqotlarida jamiyatning siyosiy faolligi, nodavlat institutlar, partiyalar, jamoatchilik nazorati va ijtimoiy manfaatlar muvozanati demokratik rivojlanishning zarur sharti sifatida talqin qilinadi [7]. Bu qarash Harakatlar strategiyasida belgilangan davlat va jamiyat qurilishini takomillashtirish yo'nalishi hamda Taraqqiyot strategiyasidagi ochiq davlat, mahalla vakolatlarini kengaytirish, jamoatchilik nazoratini kuchaytirish vazifalari bilan bevosita uyg'unlashadi.

N. Jo'rayev, Q. Nazarov, I. Ergashev, S. Otamurodov, M. Quronov, A. Ochildiyev, F. Ravshanov kabi olimlarning mustaqillik, milliy g'oya, ma'naviy taraqqiyot va demokratik yangilanish haqidagi ilmiy ishlari O'zbekistonda islohotlar faqat institutsional o'zgarishlar bilan cheklanmasligini ko'rsatadi. Strategik taraqqiyot ijtimoiy ong, siyosiy madaniyat, ma'naviy immunitet va fuqarolik mas'uliyati bilan chambarchas bog'liq. Farg'ona davlat universiteti ilmiy nashrida ham Q. Nazarov, N. Jo'rayev, M. Quronov, I. Ergashev, S. Otamurodov, A. Ochildiyev, F. Ravshanov, M. Qirg'izboyev kabi olimlarning ishlari Yangi O'zbekiston taraqqiyoti masalalarini tahlil qilishda muhim manba sifatida qayd etiladi [8]. Shu jihatdan strategiyalar uzviyligini o'rganishda normativ hujjatlar bilan birga milliy ijtimoiy-falsafiy tafakkur natijalariga ham tayanish zarur.

A. Saidovning Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi haqidagi qarashlarida strategiya milliy rivojlanishning yangi bosqichi, inson huquqlari va erkinliklarini ta'minlashga yo'naltirilgan konseptual hujjat sifatida baholanadi [9]. Bunday yondashuv Harakatlar strategiyasidan Taraqqiyot strategiyasiga o'tishni huquqiy demokratik davlat qurilishining mantiqiy davomi sifatida ko'rsatadi. Chunki Harakatlar strategiyasi davrida davlat idoralari faoliyatida ochiqlik, murojaatlar bilan ishlash, sud-huquq tizimida adolat, iqtisodiyotda liberallashtirish va ijtimoiy sohada manzillilik tamoyillari shakllangan bo'lsa, Taraqqiyot strategiyasida ushbu yo'nalishlar inson qadrini yuksaltirish mezonini bilan boyitildi.

Strategiyalarni tahlil qilishda Sh. Mirziyoyevning "Yangi O'zbekiston strategiyasi" hamda "Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi" asarlarida bayon qilingan konseptual fikrlar alohida ahamiyatga ega. Bu asarlarda islohotlarning mohiyati xalqparvar davlat, adolatli jamiyat, kuchli iqtisodiyot, ma'naviy yangilanish va ochiq tashqi siyosat bilan

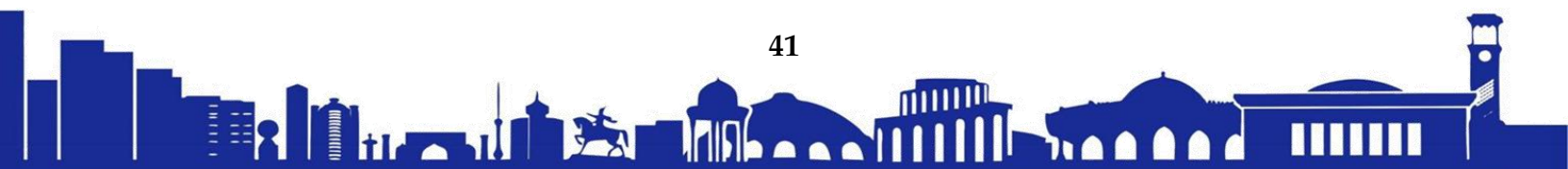
bog‘liq holda izohlanadi [10]. Mazkur qarashlar maqola mavzusining nazariy asosini mustahkamlaydi. Chunki strategik islohotlar faqat boshqaruv texnologiyasi emas, balki jamiyatni yangilash, inson salohiyatini ro‘yobga chiqarish va davlat institutlarini xalq manfaatiga moslashtirish jarayonidir.

ASOSIY QISM

Harakatlar strategiyasi O‘zbekiston taraqqiyotida yangicha strategik rejalashtirish tajribasini shakllantirdi. Uning beshta ustuvor yo‘nalishi davlat va jamiyat qurilishini takomillashtirish, qonun ustuvorligini ta‘minlash va sud-huquq tizimini isloh qilish, iqtisodiyotni rivojlantirish va liberallashtirish, ijtimoiy sohani rivojlantirish, xavfsizlik, millatlararo totuvlik va tashqi siyosatni takomillashtirishga qaratilgan edi [1]. Ushbu yo‘nalishlar bir-biridan ajralgan mustaqil bloklar emas, balki yagona modernizatsiya tizimining tarkibiy qismlari sifatida namoyon bo‘ldi. Masalan, iqtisodiyotni erkinlashtirish sud-huquq kafolatlari va mulk daxlsizligi bilan, ijtimoiy sohani rivojlantirish esa bandlik, ta‘lim, sog‘liqni saqlash va mahalla tizimi bilan bevosita bog‘liq bo‘ldi.

Harakatlar strategiyasining eng muhim amaliy natijalaridan biri davlat boshqaruvida **xalq bilan muloqot** tamoyilining kuchaygani bo‘ldi. Davlat organlari ilgari ko‘proq ma‘muriy-buyruqbozlik uslubida ishlagan bo‘lsa, yangi bosqichda fuqarolar murojaatlari, sayyor qabullar, ochiq eshituvlar, davlat xizmatlarini soddalashtirish va elektron xizmatlar ko‘rsatish amaliyoti kengaydi. Bu jarayon jamiyatda davlatning vazifasi fuqaroga buyruq berish emas, unga xizmat qilish degan tushunchani mustahkamladi. Boshqaruv nazariyasida bunday yondashuv **servis davlati** konsepsiyasi bilan bog‘lanadi. Servis davlati fuqaroni ma‘muriy jarayonlarning passiv ishtirokchisi emas, balki davlat xizmatlarining asosiy baholovchisi sifatida ko‘radi.

Taraqqiyot strategiyasi esa Harakatlar strategiyasi yaratgan institutsional asosni yangi mazmun bilan boyitdi. Uning bosh g‘oyasi inson qadrini ulug‘lash, adolat va qonun ustuvorligini ta‘minlash, milliy iqtisodiyotni jadal rivojlantirish, adolatli ijtimoiy siyosat yuritish, ma‘naviy taraqqiyotni ta‘minlash, global muammolarga milliy manfaatlar asosida javob berish va xavfsizlikni mustahkamlash bilan bog‘liq. Prezident rasmiy veb-saytida Taraqqiyot strategiyasining mahalla vakolatlarini kengaytirish, mahallalarning moliyaviy mustaqilligini kuchaytirish, fuqarolarning mahalla hayotidagi ishtirokini oshirish hamda mahallalarda aholi bilan ishlash jarayonlarini raqamlashtirishga

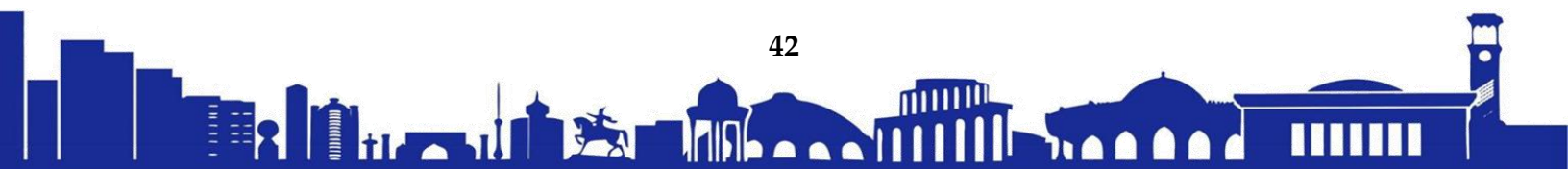

qaratilgani qayd etiladi [2]. Bu holat islohotlarning markazi poytaxtdagi idoralar emas, balki bevosita inson yashayotgan mahalla, oila va hudud ekanini anglatadi.

Harakatlar strategiyasidan Taraqqiyot strategiyasiga o'tish mazmunan miqdoriy kengayish emas, sifat jihatidan chuqurlashuvdir. Harakatlar strategiyasi muammolarni ochdi, islohotlarning huquqiy asoslarini yaratdi, davlat idoralarini yangi tartibda ishlashga majbur qildi. Taraqqiyot strategiyasi esa ushbu islohotlarni natijadorlik, manzillilik va inson hayoti sifati bilan bog'ladi. Bu farqni ta'lim sohasi misolida ko'rish mumkin. Harakatlar strategiyasi davrida ta'lim tizimini isloh qilish, oliy ta'lim qamrovini oshirish, yangi oliy ta'lim muassasalari tashkil etish, maktabgacha ta'lim tizimini kengaytirish ishlari boshlandi. Taraqqiyot strategiyasi davrida esa ta'limning sifati, kasbga yo'naltirish, yoshlarning zamonaviy bilim va kompetensiyalarini rivojlantirish, raqamli ko'nikmalar, xorijiy tillar va mehnat bozori bilan bog'liq tayyorgarlik masalalari ustuvor ahamiyat kasb etdi.

Iqtisodiy islohotlar ham xuddi shunday izchil rivojlandi. Harakatlar strategiyasi davrida valyuta siyosatini erkinlashtirish, tashqi savdoni kengaytirish, tadbirkorlikka to'siqlarni kamaytirish, soliq tizimini takomillashtirish va bank-moliya sohasini bosqichma-bosqich liberallashtirish choralari ko'rildi. Taraqqiyot strategiyasi davrida esa bu jarayon investitsion muhitni yaxshilash, xususiy sektor ulushini oshirish, hududlarning iqtisodiy drayverlarini aniqlash, kambag'allikni qisqartirish va aholi daromadini oshirish bilan yanada uzviy bog'landi. Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yilda O'zbekiston yalpi ichki mahsuloti joriy narxlarda 1 454 573,9 mlrd so'mni tashkil etib, 2023-yilga nisbatan 6,5 foizga o'sgan. Sanoat 6,8 foizga, qurilish 8,8 foizga, xizmatlar sohasi 7,7 foizga o'sgani iqtisodiyot tarkibida xizmatlar va sanoatning barqaror o'zni kuchayayotganini ko'rsatadi [5].

Jahon banki ma'lumotlarida ham O'zbekistonning 2024-yildagi YaIM o'sishi 6,5 foiz, joriy AQSH dollaridagi YaIM hajmi 114,97 mlrd dollar, aholi jon boshiga YaIM 3161,7 dollar sifatida ko'rsatilgan. Shu bilan birga, 2024-yilda internetdan foydalanuvchilar ulushi 90 foizga yetgani, 2025-yilda parlamentdagi ayollar ulushi 38 foiz bo'lgani qayd etilgan [6]. Bu ko'rsatkichlar Taraqqiyot strategiyasining iqtisodiy o'sish, raqamli transformatsiya va ijtimoiy-siyosiy faollik yo'nalishlari amaliy natijalarga ega bo'layotganini ko'rsatadi.

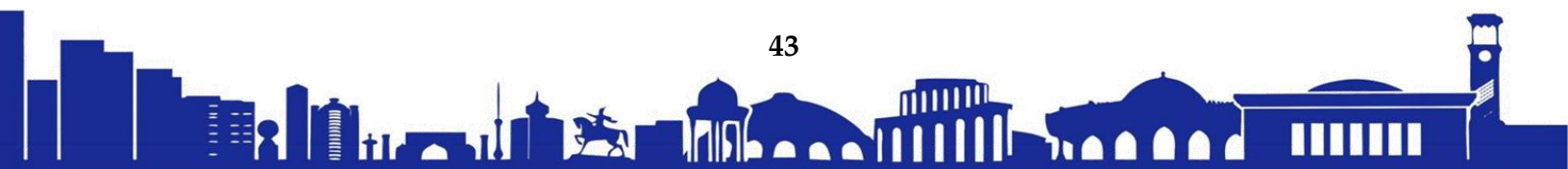

Taraqqiyot strategiyasining yana bir muhim jihati **kambag'allikni qisqartirish** masalasining davlat siyosati markaziga olib chiqilganidir. Avvalgi davrlarda kambag'allik tushunchasi rasmiy siyosiy diskursda yetarli darajada ochiq ishlatilmagan bo'lsa, yangi bosqichda bu muammo tan olindi va uni kamaytirish bo'yicha manzilli dasturlar shakllantirildi. Rasmiy ma'lumotlarga ko'ra, 2024-yilda O'zbekistonda kambag'allik darajasi 11 foizdan 8,9 foizga pasaygan, bu 3,3 mln kishi yoki 2023-yilga nisbatan 719 ming kishiga kamayish deganidir. Aholining real daromadi 2024-yilda 10,7 foizga oshib, jon boshiga oyiga o'rtacha 2,1 mln so'mga yetgan [11]. Bu raqamlar ijtimoiy siyosatning faqat yordam berish emas, balki bandlik, tadbirkorlik, tomorqa, kasb-hunar va mahalla infratuzilmasi orqali oilaning iqtisodiy mustaqilligini oshirishga qaratilayotganini anglatadi.

Kambag'allikni qisqartirish siyosatining yangi bosqichi 2024-yil 23-sentabrdagi PF-143-son Farmonda ham aniq ifodalangan. Unda barqaror iqtisodiy o'sish kambag'allik darajasini 2019-yildagi 23 foizdan 2023-yilda 11 foizga qisqartirishga imkon bergani, 2025-yil yakunida uni 6 foizgacha kamaytirish maqsad qilingani qayd etilgan. Farmonda barqaror bandlik, yuqori daromad, kasb-hunar, tibbiy xizmat, mahalla infratuzilmasi va ijtimoiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish asosiy vazifalar qatoriga kiritilgan [12]. Bu hujjat Taraqqiyot strategiyasida belgilangan inson qadri tamoyilining amaliy ifodasidir.

Mahalla Taraqqiyot strategiyasining eng muhim institutsional tayanchlaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. O'zbek jamiyatida mahalla qadimdan o'zini o'zi boshqarish, o'zaro yordam, tarbiya, ijtimoiy nazorat va birdamlik maskani bo'lib kelgan. Yangi bosqichda mahalla faqat an'anaviy ijtimoiy institut emas, balki davlat siyosatini joylarda amalga oshiruvchi, muammolarni erta aniqlovchi va fuqarolarga yaqin boshqaruv bo'g'ini sifatida qaralmoqda. Mahalla darajasida kambag'allik, ishsizlik, oilaviy muammolar, yoshlar bandligi, ayollar tadbirkorligi, ijtimoiy himoya, kasbga o'qitish va hudud infratuzilmasi masalalarini hal qilish davlat strategiyasining amaliy samaradorligini oshiradi.

Harakatlar strategiyasi davrida davlat organlari faoliyatida ochiqlik va muloqot kuchaygan bo'lsa, Taraqqiyot strategiyasi davrida bu jarayon **raqamli boshqaruv** bilan uyg'unlashmoqda. Raqamlashtirish davlat xizmatlarini tezlashtirish, korrupsiya xavfini kamaytirish, ma'lumotlar asosida qaror qabul qilish va fuqarolar uchun qulaylik

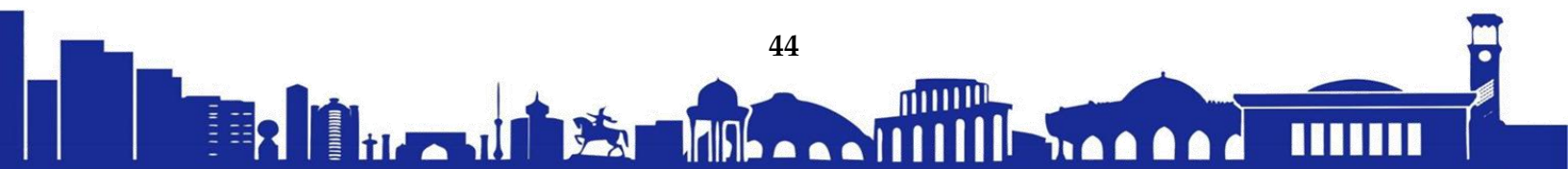
yaratishga xizmat qiladi. Elektron hukumat tizimi, onlayn davlat xizmatlari, ochiq ma'lumotlar portallari, raqamli identifikatsiya va elektron murojaatlar davlat bilan fuqaro o'rtasidagi masofani qisqartiradi. Jahon banki ko'rsatkichlarida internetdan foydalanish darajasining 2024-yilda 90 foizga yetgani O'zbekistonda raqamli xizmatlar uchun keng ijtimoiy baza shakllanayotganidan dalolat beradi [6].

Strategiyalar uzviyligida sud-huquq islohotlari ham alohida o'rin tutadi. Harakatlar strategiyasi qonun ustuvorligi, sud mustaqilligi, advokatura institutini rivojlantirish, jinoyat va ma'muriy qonunchilikni liberallashtirish, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish masalalarini kun tartibiga olib chiqdi. Taraqqiyot strategiyasi esa bu yo'nalishni adolatli davlat va huquqiy kafolatlar mezoni bilan boyitdi. Huquqiy davlatda taraqqiyot faqat iqtisodiy ko'rsatkichlar bilan emas, balki fuqaroning sudga ishonchi, mulk huquqining himoyasi, mansabdor shaxslarning javobgarligi va qonun oldida tenglik bilan o'lchanadi. Shu sababli huquqiy islohotlar iqtisodiy va ijtimoiy islohotlarning zarur sharti hisoblanadi.

Tashqi siyosatdagi ochiqlik ham Harakatlar strategiyasidan Taraqqiyot strategiyasiga o'tish jarayonida muhim omil bo'ldi. Qo'shni davlatlar bilan munosabatlarni yaxshilash, chegara, transport, savdo, suv resurslari, energetika va madaniy aloqalar bo'yicha muloqotning faollashuvi O'zbekistonning mintaqaviy mavqeini mustahkamladi. Taraqqiyot strategiyasida tashqi siyosat iqtisodiy manfaatlar, investitsiyalar, eksport, xalqaro reytinglar, ta'lim almashinuvi va ekologik xavfsizlik bilan bevosita bog'liq holda qaralmoqda. Bu yondashuv O'zbekistonni yopiq iqtisodiy-siyosiy makondan ochiq, hamkorlikka tayyor va o'z milliy manfaatlarini ilgari suradigan davlat sifatida ko'rsatadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlil shuni ko'rsatadiki, Harakatlar strategiyasi va Taraqqiyot strategiyasi o'rtasidagi asosiy bog'liqlik **uzviylik**, **davomiylik** va **sifat o'zgarishi** qonuniyatida namoyon bo'ladi. Harakatlar strategiyasi jamiyatda islohotlar zarurligini ochiq ko'rsatdi, ularning huquqiy va tashkiliy asoslarini yaratdi. Taraqqiyot strategiyasi esa islohotlarni har bir fuqaro hayotiga yaqinlashtirish, mahalla darajasida natija berish, davlat xizmatlarini soddalashtirish, iqtisodiy o'sishni ijtimoiy adolat bilan uyg'unlashtirishga qaratildi. Shu sababli Taraqqiyot strategiyasini Harakatlar strategiyasining oddiy davomi

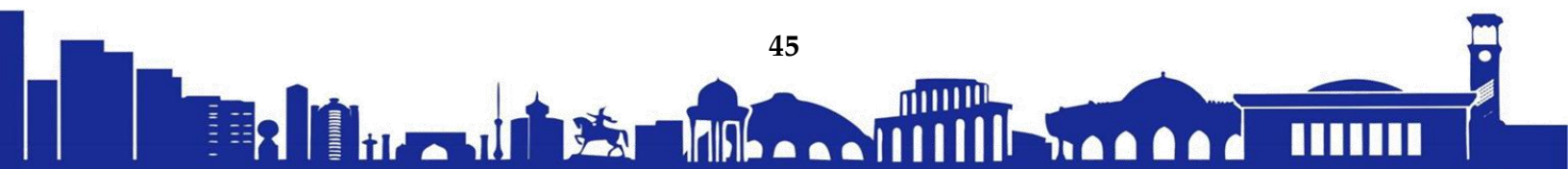

emas, balki uning natijalari asosida shakllangan yangi sifat bosqichi sifatida baholash mumkin.

Strategiyalarni taqqoslashda uchta muhim natija ko‘zga tashlanadi. Avvalo, davlat boshqaruvida xalq bilan muloqot institutsional tus oldi. Fuqarolar murojaati, ochiq eshituvlar, mahalla tizimi, raqamli xizmatlar va jamoatchilik nazorati davlat qarorlarini real ehtiyojlarga moslashtirish imkonini berdi. Keyingi natija iqtisodiy siyosatda bozor mexanizmlari, tadbirkorlik va xususiy sektor roliga e‘tibor kuchayganidir. 2024-yilda YaIMning 6,5 foizga o‘sishi, sanoat, qurilish va xizmatlar sohasidagi ijobiy o‘sishlar iqtisodiy modernizatsiya jarayonlari davom etayotganini ko‘rsatadi [5]. Yana bir natija ijtimoiy siyosatda manzillilikning kuchayishi bilan bog‘liq. Kambag‘allik darajasining 2024-yilda 8,9 foizga tushgani, real daromadlarning oshgani va oilalarni bandlik hamda tadbirkorlikka jalb etish bo‘yicha choralar ijtimoiy himoya yondashuvi yangilanayotganini ko‘rsatadi [11].

Mavjud natijalar bilan birga muammolar ham saqlanib qolmoqda. Hududlar rivojlanishidagi tafovutlar, bandlik sifati, norasmiy mehnat, ta‘lim va mehnat bozori o‘rtasidagi nomutanosiblik, ayrim sohalarda byurokratiya, korrupsiya xavfi, ekologik muammolar, suv tanqisligi va urbanizatsiya bosimi strategik rivojlanishning dolzarb masalalari bo‘lib qolmoqda. Taraqqiyot strategiyasi ushbu muammolarni yashirmasdan, ularni tizimli hal etishga intilishi bilan ahamiyatlidir. “O‘zbekiston - 2030” strategiyasi qabul qilinishi ham aynan shu uzviylikning davomidir. PF-158-son Farmonda Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasida belgilangan va ahamiyatini yo‘qotmagan barcha maqsadlarga erishish hamda dolzarb vazifalarni bajarish ta‘minlanishi qayd etilgan. Hujjatda Taraqqiyot strategiyasini amalga oshirishga to‘sqinlik qilayotgan tizimli omillarni aniqlash va ularning oldini olish bo‘yicha aniq choralar ko‘rish vazifasi ham belgilangan [3].

Strategiyalarni rivojlantirish yo‘llari bir necha amaliy yo‘nalishda ko‘rinadi. Davlat boshqaruvida natijadorlikni baholash tizimi kuchaytirilishi, har bir dastur aniq indikatorlar asosida monitoring qilinishi, mahalla darajasida ma‘lumotlar sifati oshirilishi zarur. Iqtisodiy sohada xususiy sektor uchun teng raqobat muhiti, mulk huquqi himoyasi, mahalliy sanoat kooperatsiyasi va eksport salohiyati kengaytirilishi lozim. Ijtimoiy siyosatda kambag‘allikka qarshi kurash faqat moddiy yordam bilan emas, balki sifatli ta‘lim, kasbga o‘qitish, sog‘liqni saqlash, bolalar rivoji va ayollar iqtisodiy faolligi orqali

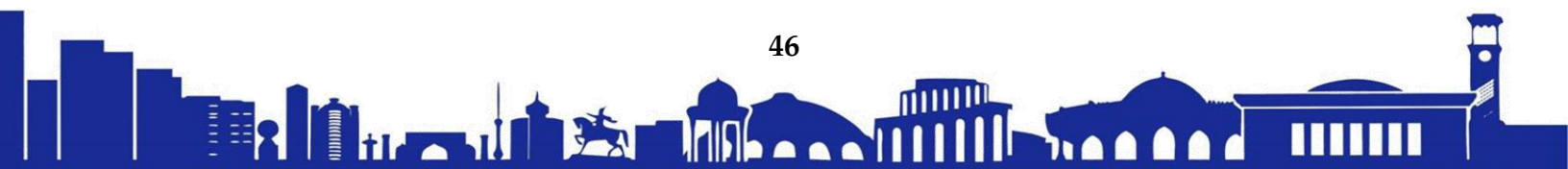
olib borilishi muhim. Ta'lim sohasida strategiyalarni amalga oshirish uchun zamonaviy kompetensiyalar, tanqidiy fikrlash, raqamli savodxonlik, chet tillari, tadbirkorlik va kasbiy moslashuvchanlikka e'tibor kuchaytirilishi kerak.

O'zbekiston tajribasi shuni ko'rsatadiki, strategik rivojlanishning muvaffaqiyati hujjat qabul qilish bilan emas, uning joylarda qanday bajarilishi bilan belgilanadi. Harakatlar strategiyasi davrida islohotlarning umumiy yo'nalishi belgilangan bo'lsa, Taraqqiyot strategiyasi davrida natija har bir oila, mahalla, maktab, tibbiyot muassasasi, tadbirkorlik subyekti va hudud hayotida sezilishi talab qilinmoqda. Bu yondashuv davlat siyosatida **inson qadri, ijtimoiy adolat, ochiqlik, qonuniylik** va **natijadorlik** tushunchalarini markaziy mezonga aylantirmoqda.

XULOSA

Harakatlar strategiyasidan Taraqqiyot strategiyasiga o'tish O'zbekistonning yangi taraqqiyot bosqichini ifodalaydi. Bu jarayon islohotlarning oddiy davomiyligi emas, balki davlat va jamiyat munosabatlarida mazmunan yangi yondashuv shakllanganini ko'rsatadi. Harakatlar strategiyasi mamlakatda ochiqlik, muloqot, huquqiy islohotlar, iqtisodiy liberallashtirish va ijtimoiy yangilanish uchun zarur poydevor yaratdi. Taraqqiyot strategiyasi esa ushbu poydevorni inson qadri, mahalla markazidagi boshqaruv, kambag'allikni qisqartirish, raqamli transformatsiya, sifatli ta'lim, adolatli ijtimoiy siyosat va raqobatbardosh iqtisodiyot bilan boyitdi.

O'zbekiston tajribasida strategik taraqqiyotning asosiy qonuniyati shundan iboratki, har bir yangi bosqich avvalgi bosqichda shakllangan institutlar, tajriba va muammolar tahliliga tayanadi. Shuning uchun Taraqqiyot strategiyasi Harakatlar strategiyasini inkor etmaydi, balki uni yanada chuqurlashtiradi. "O'zbekiston - 2030" strategiyasi esa bu uzviylikni uzoq muddatli milliy maqsadlar bilan bog'laydi. Islohotlarning kelgusi samaradorligi davlat organlari mas'uliyati, fuqarolik jamiyati faolligi, ilm-fan va ta'lim sifati, mahalla tizimining salohiyati, xususiy sektor rivoji va ijtimoiy adolat tamoyillarining amalga oshirilishiga bog'liq. Shu ma'noda "Harakatlar strategiyasidan - Taraqqiyot strategiyasi sari" g'oyasi O'zbekistonning modernizatsiya yo'lini, davlat siyosatining izchilligini va jamiyatni yangilashga qaratilgan milliy taraqqiyot modelini ifodalaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida. 2017-yil 7-fevral, PF-4947-son.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. 2022-2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida. 2022-yil 28-yanvar, PF-60-son.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. “O‘zbekiston - 2030” strategiyasi to‘g‘risida. 2023-yil 11-sentabr, PF-158-son.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. Kambag‘allikni qisqartirish va aholi turmush farovonligini oshirish borasidagi chora-tadbirlarni yangi bosqichga olib chiqish to‘g‘risida. 2024-yil 23-sentabr, PF-143-son.
5. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. - Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
6. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi. - Toshkent: O‘zbekiston, 2022.
7. Qirg‘izboyev M. Fuqarolik jamiyati: genezisi, shakllanishi va rivojlanishi. - Toshkent: O‘zbekiston, 2010.
8. Qirg‘izboyev M. Fuqarolik jamiyati: siyosiy partiyalar, mafkuralar, madaniyatlar. - Toshkent: Sharq, 1998.
9. Jo‘rayev N. Tarix falsafasining nazariy asoslari. - Toshkent: Ma‘naviyat, 2008.
10. Nazarov Q. G‘oyalar falsafasi. - Toshkent: Akademiya, 2011.
11. Ergashev I. Fuqarolik jamiyati va demokratik qadriyatlar. - Toshkent: Akademiya, 2005.
12. Saidov A.X. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi milliy rivojlanishimizning yangi bosqichini boshlab berdi // Inson huquqlari bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasi Milliy markazi materiallari. - Toshkent, 2022.
13. Murodova D. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasida ma‘naviy taraqqiyot masalalari // Farg‘ona davlat universiteti ilmiy xabarlari. - Farg‘ona, 2024.

